

Tämä dokumentti on rajoitettu näyte tekijänoikeuden alaisesta materiaalista. Tämän dokumentin kohtuuton tai pitkäaikainen käyttö, muokkaaminen, kopiointi, jäljentäminen sekä jakaminen kaikissa muodoissa on kielletty ilman Genesis-Kirjat Oy:n lupaa.

Sisällysluettelo

1. Matematiikka 13

1. Tasokuvioita.....	14
2. Kappaleiden ominaisuuksia.....	21
3. Kappaleiden painopisteet.....	28
4. Algebra.....	30
5. Trigonometriaa.....	39
6. Analyttinen tasogeometria.....	48
7. Erikoiskäyriä.....	56
8. Analyttinen avaruusgeometria.....	61
9. Vektorit.....	67
10. Differentiaalilaskenta.....	73
11. Integraalilaskenta.....	82
12. Määrätty integraali.....	91
13. Viiva-, pinta- ja avaruusintegraalit....	100
14. Differentiaaliyhdtälöt.....	103
15. Sarjat.....	108
16. Matriisilaskenta.....	119
17. Joukko-oppi ja kombinatoriikka.....	126
18. Todennäköisyyslaskenta ja tilastotiede.....	131
19. Laplace-muunnokset.....	142
20. Boolean algebra.....	150
21. Prosentti- ja korkolasku.....	154
22. Taulukoita.....	155

2. Fysiikka.....159

1. Mekaniikka.....	160
2. Nesteiden ja kaasujen mekaniikka.....	185
3. Lämpöoppi.....	191
4. Aaltoliikeoppi.....	199
5. Äänioppi.....	202
6. Valo-oppi.....	206
7. Atomi-, kvantti- ja ydinfysiikka.....	215
8. Sähköoppi.....	218

3. Kemia 235

1. Kemian kaavoja.....	236
2. Emäsvakioita.....	238
3. Happovakioita.....	239
4. Normaali- ja epänormaali- ja ydinfysiikka.....	240
5. Liukoisuustuloja (25 °C).....	240
6. Kationeja ja anioneja.....	241
7. pH-indikaattoreita.....	241
8. Epäorgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia.....	242

9. Orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia.....	245
10. Etanolin (C ₂ H ₆ O) -vesiliuoksen tiheys eri lämpötiloissa.....	246
11. Ilmakehän koostumus.....	246
12. Paineen vaikutus eri nesteiden jäätymispisteeseen (°C).....	247
13. Veden ionitulo.....	247
14. Rikkihapon (H ₂ SO ₄) vesiliuoksen tiheys eri lämpötiloissa.....	248
15. Keskimääräisiä sidosenergioita.....	249
16. Nesteiden tiheyksiä eri lämpötiloissa.....	250
17. Ihmiskehon kemiallinen koostumus..	251
18. Happo- ja emäsluosten pitoisuuksia ja tiheyksiä (20 °C).....	252
19. Vesigramman tilavuus eri lämpötiloissa.....	253
20. Alkeiskopin akselit, hilavakiot ja akseleiden väliset kulmat.....	254
21. Millerin indeksillä merkityt tasojen tasoja.....	254
22. Atseotrooppisia seoksia.....	254
23. Veden tiheys lämpötiloissa 0-100 °C.....	255
24. Veden ominaisuuksia (20 °C).....	256
25. Veden tilavuuden muutos.....	256
26. Elintarvikkeiden lisäaineiden koodeja.....	257

4. Tähtitiede 259

1. Tähtitieteen kaavoja.....	260
2. Aurinkokunta.....	262
3. Linnunrata.....	263
4. Ajan yksiköitä.....	264
5. Planeettojen kiertoradat.....	264
6. Komeettoja.....	265
7. Lähimmät tähdet.....	265
8. Kirkkaimmat tähdet.....	266
9. Tunnettuja kaksoistähtiä.....	266
10. Tunnettuja pikkuplaneettoja eli asteroideja.....	267
11. Putoamiskiitetyvyys g eri korkeuksilla h.....	268

5. Lujuusopin perusteet.....269

1. Pääkuormituslajit.....	270
---------------------------	-----

Tämän dokumentin tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, valokuvaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvain (405/61, muut. 898/80) mukaisesti.

Tämä dokumentti on rajoitettu näyte tekijänoikeuden alaisesta materiaalista. Tämän dokumentin kohtuuton tai pitkäaikainen käyttö, muokkaaminen, kopiointi, jäljentäminen sekä jakaminen kaikissa muodoissa on kielletty ilman Genesis-Kirjat Oy:n lupaa.

2. Veto ja puristus	270	9. Kiinteiden polttoaineiden tiheyksiä	382
3. Taivutus.....	271	10. Kaasumaisten aineiden tiheyksiä	382
4. Leikkaus.....	272	11. Nestemäisten aineiden tiheyksiä	383
5. Vääntö.....	273	12. Aineiden lämmönjohtavuus.....	384
6. Nurjahdus.....	274	13. Nesteiden tilavuuden lämpötilakertoimia	386
7. Yhdistetty jännitys	276	14. Veden tilavuuden lämpötilakerroin eri lämpötiloissa	386
8. Kiepahdus	278	15. Kaasujen tilavuuden lämpötilakertoimia	387
9. Käyryys.....	279	16. Ainekohtaisia kaasuvakioita.....	387
10. Väsymislujuus	280	17. Pituuden lämpötilakertoimia	388
11. Jännityskeskittymät	282	18. Kimmokerroin, liukukerroin, puristuvuuskerroin ja Poissonin luku	389
12. Varmuuskertoimet	287	19. Nesteiden puristuvuuksia	391
13. Jäykkyys	288	20. Vierimiskitkakertoimia.....	391
14. Lämpöjännitykset	289	21. Lepokitka- ja liukukitkakertoimia.....	392
15. Kosketuspaine	289	22. Kappaleiden ilmanvastuskertoimia ...	393
16. Betonirakenne.....	289	23. Ilman tiheyden riippuvuus paineesta ja lämpötilasta.....	394
17. Taulukoita.....	292	24. Korkeudesta riippuva ilmanpaine.....	395

6. Lujuusopin kaavoja 295

1. Kiinteiden kappaleiden massa ja hitaus	296	24. Korkeudesta riippuva ilmanpaine.....	395
2. Poikkipintojen neliömomentit ja taivutusvastukset	304	25. Kaasujen kyllästyspaineita	395
3. Kaksitukisen palkin taivutus.....	316	26. Lämpötila, suhteellinen ilmanpaine ja suhteellinen tiheys eri korkeuksilla ...	396
4. Ympyräkaaren muotoiset ulokepalkit..	330	27. Veden tiheyden riippuvuus lämpötilasta	396
5. Eräiden materiaalien Poissonin vakiot.	332	28. Kylläisen vesihöyryn paine ja tiheys	397
6. Molemmista päästä tuettu puoliympyrän kaari.....	332	29. Glyserolin viskositeetti eri lämpötiloissa.....	397
7. Rengaskehät	333	30. Dynaaminen ja kinemaattinen viskosi- teetti, nestemäisiä aineita.....	398
8. Ohuet suorakaide- ja kolmiolaatat	340	31. Dynaaminen viskositeetti, kaasumaisia aineita.....	399
9. Ohuet pyöreät laatat	349	32. Kinemaattinen viskositeetti, kaasumaisia aineita.....	400
10. Poikkipintojen vääntöneliömomentit ja vääntövastukset	359	33. Veden ja ilman dynaamisia viskosi- teetteja eri lämpötiloissa.....	400
11. Ohuiden poikkipintojen vääntö	364	34. Pintajännityksiä yhteydessä ilmaan... 401	
12. Kosketusjännitykset	366	35. Äänen nopeuksia kiinteissä aineissa .	402
13. Sauvojen stabiliteetti	370	36. Äänen nopeus rakennusaineissa	402
13.1 Nurjahdus.....	370	37. Äänen nopeus synteettisissä aineissa ja lasissa	402
13.2 Kiepahdus	372	38. Äänen nopeuksia nestemäisissä aineissa	403
13.3 Lommahdus	373	39. Äänen nopeuksia kaasuisissa	403

7. Fysiikan taulukoita 377

1. Kiinteiden aineiden tiheyksiä.....	378	40. Valon nopeuksia erilaisissa aineissa..	404
2. Hartsien ja suurpolymeerien tiheyksiä.	379	41. Valon kokonaisheijastuksen rajakulma	404
3. Rakennusaineiden ja kivien tiheyksiä..	380	42. Valon taitekertoimia väliaineissa	405
4. Lasien tiheyksiä	380		
5. Erittäin tulenkestävien materiaalien tiheyksiä	380		
6. Metalliseosten tiheyksiä.....	381		
7. Ilmakuivan puun tiheyksiä.....	381		
8. Elintarvikkeiden tiheyksiä	381		

Tämän dokumentin tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, valokuvaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvalain (405/61, muut. 898/80) mukaisesti.

Tämä dokumentti on rajoitettu näyte tekijänoikeuden alaisesta materiaalista. Tämän dokumentin kohtuuton tai pitkäaikainen käyttö, muokkaaminen, kopiointi, jäljentäminen sekä jakaminen kaikissa muodoissa on kielletty ilman Genesis-Kirjat Oy:n lupaa.

43. Valon polarisaatiokulma.....	406
44. Kiinteiden polttoaineiden lämpöarvoja.....	406
45. Nestemäisten polttoaineiden lämpöarvoja.....	407
46. Kaasumaisten polttoaineiden lämpöarvoja.....	407
47. Kiinteiden aineiden ominais- lämpökapasiteetteja.....	408
48. Nestemäisten aineiden ominais- lämpökapasiteetteja.....	409
49. Kaasujen ominaislämpökapasiteetteja	410
50. Orgaanisten yhdisteiden sulamis- ja kiehumispisteitä.....	411
51. Sulamislämpötiloja ja sulamislämpöjä.....	413
52. Lämpötilojen kalibrointipisteet.....	414
53. Kiehumispisteitä ja höyrystymis- lämpöjä.....	415
54. Suprajohteiden kriittisiä lämpötiloja.....	416
55. Spektriviihojen aallonpituuksia.....	417
56. Valon värit ja vastaavat aallonpituudet.....	417
57. Lamppujen käyttöikä ja valovirtoja.....	417
58. Leden aallonpituuksia ja värejä.....	418
59. Valaistusvoimakkuuksia.....	418
60. Metallien resistiivisyys.....	419
61. Lankojen resistiivisyys.....	420
62. Eristeaineiden resistiivisyys.....	420
63. Seosaineiden resistiivisyys.....	421
64. Resistiivisyyden lämpötilakerroin.....	421
65. Aineiden suhteellinen permittiivisyys.....	422
66. Kemiallisten aineiden suhteellinen per- mittiivisyys.....	423
67. Väliaineen magneettinen susceptibili- teetti.....	425
68. Sähkökemiallisia ekvivalentteja.....	425
69. Elektroninen irrotustyö.....	426
70. Sähkökemiallisia jännitesarjoja.....	427
71. Vastusten värikoodit.....	427
72. Kondensaattoreiden värikoodit.....	428
73. Joidenkin lämpösähköparien (termoele- menttien) arvoja.....	428
74. Alkuaineiden jaksollinen järjestelmä.....	429
75. Alkuaineiden ominaisuuksia.....	430
76. Alkuaineiden suhteelliset atomimassat.....	433
77. Kiinteiden alkuaineiden	

ominaisuuksia (koontitaulukko).....	435
78. Muiden kiinteiden aineiden ominaisuuksia (koontitaulukko).....	436
79. Nesteiden ominaisuuksia (koontitaulukko).....	439
80. Kaasujen ominaisuuksia (koontitaulukko).....	440
81. Leptonit.....	441
82. Kvarkit.....	441
83. Mesonit.....	442
84. Baryonit.....	442

8. Tekninen piirustus.....443

Standardit koneenrakennuksessa..... 444

Piirtäminen..... 445

1. Piirustusohjat.....	445
2. Mittakaavat.....	445
3. Viivanlevyydet, teksti ja symbolit.....	445
4. Viivatyyppit ja niiden käyttö.....	450
5. Projektiot.....	456
6. Projektoiden esittämisperiaatteita.....	457
7. Leikkaukset.....	466
8. Mitoitus.....	473
9. Yleiset mitoitusperiaatteet.....	515
10. Uusi SFS-ISO 129-1 (2019).....	517
11. Tiivisteet.....	521
12. Jouset.....	523
13. Vierintälaakerit.....	526
14. Hammaspyörät.....	528
15. Pyällykset.....	531
16. Kokoonpanopiirustukset.....	532
17. Piirustusten osanumerointi.....	533
18. Otsikkoalue ja osaluettelo.....	534
19. Merkkejä ja symboleja.....	535
20. Piirustus-esimerkkejä.....	536
21. Esimerkkejä suhteellisista kustannuksista.....	543

Pinnankarheus ja pintamerkit.....545

1. Pinnankarheuden suureita.....	545
2. Vanhoja merkintöjä.....	546
3. Uudet Pintamerkit.....	546
4. Lisätietoja pintamerkeissä.....	547
5. Esimerkkejä pintamerkkien käytöstä ...	547
6. Työstönaarmujen suunta.....	548
7. Valmistusmenetelmät ja pinnankarheus.....	549
8. Yleistä pintamerkkien käytöstä.....	550
9. Uusi SFS-EN ISO 21920-1 (2022).....	551

Tämän dokumentin tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, valokuvaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvalain (405/61, muut. 898/80) mukaisesti.

Tämä dokumentti on rajoitettu näyte tekijänoikeuden alaisesta materiaalista. Tämän dokumentin kohtuuton tai pitkäaikainen käyttö, muokkaaminen, kopiointi, jäljentäminen sekä jakaminen kaikissa muodoissa on kielletty ilman Genesis-Kirjat Oy:n lupaa.

Hitsausmerkit	555	20. Geometrinen toleranssin määrittelyt	632
1. Yleistä	555	21. Geometrinen toleranssin mittaaminen	650
2. Perusmerkit	556	Valukappaleiden toleranssit	656
3. Perustunnusten yhdistäminen.....	557	1. Muotilla valmistettujen valukappaleiden mittatoleranssit	656
4. Lisätunnukset ja esimerkkejä käytöstä.	557	2. Valukappaleiden geometriset toleranssit	658
5. Hitsausmenetelmien numerotunnuksia	558	3. Työstövarat (RMA)	660
6. Merkintä piirustuksiin	559	4. Toleranssin ja työstövarojen merkitseminen piirustukseen.....	661
7. Esimerkkejä hitsausmerkinnöistä.....	567	5. Geometrinen toleranssin soveltaminen	665
8. Esimerkkejä tarkoituksenmukaisista hitsausratkaisuksista.....	570	6. Valuvikojen nimityksiä	666
9. Likiarvoja teräslevyjen taivutukselle ...	574	7. Jakotaso.....	667
ISO-toleranssijärjestelmä.....	576	8. Hellitykset ja päästöt.....	667
1. Toleranssin käsitteitä	576	9. Suunnattu jäähdytys	667
2. Kantareikä ja -akseli	576	10. Syöttötyöt	668
3. Toleranssi- ja sovitepiirroksia	576	11. Pyöritykset	668
4. Valikoima ISO-akseli- ja reikätoleranssiluokkia.....	577	12. Suunnitteluohjeita	669
5. Toleranssiasemien sijainti	578	13. Käytettyjen valumetallien lyhyt kertaus	675
6. Toleranssin merkitseminen piirustuksiin	578	Työtapakohtaiset toleranssit	679
7. Sovitteiden nimityksiä	580	1. Lastaaminen	679
8. Toleranssin suhteelliset valmistuskustannukset	580	2. Hitsatut rakenteet	681
9. Esimerkkejä sovitteiden käytöstä.....	581	3. Geometriset yleistoleranssit	683
Geometriset toleranssit	582	ISO-toleranssit.....	687
1. Standardin peruskäsitteitä	582	1. Reikiä rajaeromitoja	687
2. Tunnukset ja lisätunnukset	583	2. Akselin rajaeromitoja	694
3. Toleranssikehyks	587	3. Perustoleranssit	701
4. Toleranssin keskeisiä merkintöitä	590	Kovuusarvojen vertailutaulukko.....	702
5. Peruselementit	596	9. Piirtämisen GPS-standardit	703
6. Toleranssialueen rajaamisen merkintöjä	600	1. GPS-standardien käytön taustoja	704
7. Epäsymmetrinen toleranssialue	603	2. Geometrisen tuotemäärittelyn perusteet, SFS-EN ISO 8015 (2011) ..	706
8. Kierteiden toleranssit	605	3. Standardien matriisimalli	709
9. Teoreettisesti oikeat TED-mitat	606	4. Osa 2: Ei lineaariset mitat	713
10. Siirretty toleranssialue	607	5. Menorajan periaate: MMR, LMR, RPR ..	716
11. Joustavat elementit	608	6. Paikkatolerointi.....	727
12. Menorajan periaate	609	7. Pituusmitat ja mittatolerointi	730
13. Verhopintavaatimus.....	609	8. Peruselementtijärjestelmät	739
14. Suunta-, koonti-, leikkaus- ja asentotasotunnukset	610		
15. Geometrisesti toleroidun elementin suodatus ja sovitus.....	616		
16. Suodatus.....	617		
17. Sovitettu toleroitu elementti.....	620		
18. Muodon vertailuelementin sovitus.....	623		
19. Vältettävät ja aikaisemmat käytännöt	626		

Tämän dokumentin tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, valokuvaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvain (405/61, muut. 898/80) mukaisesti.

Tämä dokumentti on rajoitettu näyte tekijänoikeuden alaisesta materiaalista. Tämän dokumentin kohtuuton tai pitkäaikainen käyttö, muokkaaminen, kopiointi, jäljentäminen sekä jakaminen kaikissa muodoissa on kielletty ilman Genesis-Kirjat Oy:n lupaa.

10. Kone-elimet.....757

1. Ruuvituotteiden nimityksiä.....	758
2. Ruuvien lyhenteitä.....	770
3. Ruuvipituuden määrittäminen.....	770
4. Teräsruuvien lujuusluokat.....	770
5. Avainkolut.....	770
6. Ruuvien ja kierretankojen pituudet.....	771
7. Ruuvien toleranssit.....	773
8. Kone-elimet DIN:n mukaan.....	773
9. Kone-elimet SFS:n mukaan.....	809
10. Kiinnityselimien lujuusominaisuudet	843
11. Ruuvien esikivistysvoimat ja	
-momentit, VDI 2230.....	850
12. Ruuvien vapaareiat.....	854

11. Metallimateriaalien mitat 855

1. Materiaalien poikkileikkaussuureita....	856
2. Kuumavalssatut lattatangot.....	868
3. Teräslevyjen neliöpainot.....	870
4. Teräslevyjen painotaulukko.....	871
5. Metallilankojen painoja.....	873
6. Profiilien painotaulukot ja	
poikkileikkaussuureet.....	874
7. Lattatangojen painotaulukko.....	880
8. Teräsputkien poikkileikkaussuureet.....	881

Kylmämuovautet hitsatut rakenneputket..... 885

1. Toleranssit pyöreä-, neliö- ja	
suorakaideputkille.....	885
2. Koon ja muodon mittaus.....	886
3. Pyöreät rakenneputket.....	888
4. Neliön muotoiset rakenneputket.....	895
5. Suorakaiteen muotoiset rakenneputket	899

Rullamuovautet teräsprofiilit..... 905

1. Profiilin määritelmät.....	905
2. Esimerkkejä vakioprofiileista.....	905
3. Esimerkkejä erikoisprofiileista.....	906
4. Vakioprofiilien muototoleransseja.....	906
5. Kylmämuovautet L-profiilit, tasakylk.....	907
6. Kylmämuovautet L-profiilit, erikylk.....	909
7. Kylmämuovautet U-profiilit.....	911
8. Kylmämuovautet Z-profiilit.....	914
9. Kylmämuovautet C-profiilit.....	915
10. Kylmämuovautet Omega-profiilit.....	915
11. Ohutseinäputket.....	916

12. Kierteet.....927

1. Metrinen ISO kierre.....	928
2. Metrinen ISO-karkeakierre.....	937
3. Metrinen ISO-hienokierre.....	938
4. ISO-vakiokierteisten ruuvien M3-M36	
halkaisijoiden laskennallisia arvoja.....	939
5. Whitworth-kierre.....	940
6. UNC-kierre (vakio).....	941
7. UNF-kierre (taaja).....	942
8. Edison-kierteet.....	943
9. Panssariputkikierre.....	943
10. Sellers-kierre.....	944
11. AMCE-kierre.....	945
12. SAE-kierre.....	946
13. Pyörökierre.....	947
14. BA-kierre.....	948
15. Tiivistymättömät putkikierteet.....	949
16. Itsetiivistyvät putkikierteet.....	951
17. Metrinen ISO-trapetsikierre.....	953
18. Keskiöporaukset (kierteettömät).....	955
19. Keskiöporaukset (kierteelliset).....	957
20. Kierteitettävien reikien porien kokoja.	958

Kierretoleranssit..... 959

1. Tunnukset.....	959
2. Toleranssiasemat ja peruseromitat.....	959
3. Kierreprofiilin merkinnät.....	960
4. Toleranssijärjestelmän rakenne.....	960
5. Kierretoleranssien merkintä ja	
sovitteet.....	961
6. Kierteen kosketuspituus.....	961
7. Kierteen toleranssiryhmä.....	961
8. Suositeltavat toleranssiluokat.....	962
9. Peruseromitat, mutteri ja ruuvi.....	963
10. Kierteen kosketuspituudet.....	964
11. Mutterikierteen sisähalkaisi-	
jan (D_1) toleranssi (T_{D1}) ja pult-	
tikierteen ulkohalkaisijan (d)	
toleranssi (T_d).....	965
12. Mutterikierteen kylkihalkaisi-	
jan (D_2) toleranssi (T_{D2}) ja pultti-	
kierteen kylkihalkaisijan (d_2)	
toleranssi (T_{d2}).....	966

13. Hammaspyörät ja jouset 967

1. Hammasvaihteiden voimien laskenta.....	968
2. Hammaspyörälaskenta.....	974
3. Kierrejousien suunnitteluohjeet.....	977
4. Taivutusjouset.....	980

Tämän dokumentin tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, valokuvaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvain (405/61, muut. 898/80) mukaisesti.

Tämä dokumentti on rajoitettu näyte tekijänoikeuden alaisesta materiaalista. Tämän dokumentin kohtuuton tai pitkäaikainen käyttö, muokkaaminen, kopiointi, jäljentäminen sekä jakaminen kaikissa muodoissa on kielletty ilman Genesis-Kirjat Oy:n lupaa.

5. Vääntöjouset	980
6. Kierrejousia.....	981
7. Kierukkajousen yksinkertaisia kaavoja.	982
8. Lautasjousi	983

14. Hitsaus.....985

1. Terästen hitsaus	986
2. Hitsauskustannusten laskeminen	987
3. Schaeffler -diagrammi	988
4. WRC - 1992 -diagrammi.....	988
5. Puikkohitsauksen luokittelumerkit.....	989
6. Hitsausasentojen tunnukset.....	991
7. Raitolitalvuudet ja hitsiainemäärät.....	994
8. Hitsiaineen kulutusarvoja	996
9. Kaasupullojen värit ja taulukoita	999

15. Hydraulikka ja pneumatiikka.....1003

Hydraulikka 1004

1. Letkujen ja liittinten merkinnät, yksiköt ja työpaineet.....	1004
Taulukko 1: SAE-merkinnät	1004
Taulukko 2: UNF-kierteen merkintä..	1004
Taulukko 3: SAE 100 R 5	1004
Taulukko 4: Tuuma-, millimetri ja NW mitat	1005
Taulukko 5: Hydrauliletkujen paineenkestävyys	1005
Standardien vastaavuuksia.....	1006
Letkun sisähalkaisijan määrittäminen.	1006
Kierremitat.....	1008
Työpaineet.....	1009
Vakioliittimet ja letkukoot	1010

2. Kierteet..... 1011

Kierretaulukko	1011
Kierteiden tunnistaminen.....	1012
Kierrejärjestelmät ja tiivistysmuodot.	1012
Metriset kierteet, M	1012
UNF-kierre.....	1012
BSP-kierre.....	1013
BSPT-kierre.....	1013
NPTF-kierre.....	1013
SAE-laipat.....	1013
United Nation Fine, UNF.....	1013
Metriset kierteet M, ISO-profiili.....	1014
British Standard Pipe, BSP	1015
British Standard Pipe Taper, BSPT....	1016

NPTF-kierre, ANSI.....	1017
BSP (Whitworth) kierteet	1017
NPT-kierre, ANSI	1018
R _k -kierre SMS 36 n mukaan	1020
R-kierre SFS 2116 n mukaan.....	1020
ORS-kierre	1020
M-kierteen merkinnät	1021
UN-kierteen suuret.....	1022
Leikkuurengasliittimien vakiokierreet	1023
Nykyiset liittinjärjestelmät.....	1024

3. Nomogrammeja..... 1025

Suosittelut virtausnopeudet.....	1025
Paine-virtaus-tehomogrammi	1026
Sylinterivoimat eri männän ja männänvarrenhalkaisijoilla sekä paineilla...	1027
Putken nimellishalkaisijan (DN) määrääminen	1028

Pneumatiikka..... 1029

1. Paineilmaverkoston putkiston mitoitus 1029

1.1 Diagrammi paineilmajohtojen laskemiseksi	1029
1.2 Paineilmajohtojen laskeminen, putken halkaisija 3,2–60 mm	1030
1.3 Paineilmajohtojen laskeminen, putken halkaisija 25-150 mm.....	1031
1.4 Putkivarusteiden virtausvastus....	1032
1.5 Paineilmatyökalujen ilmantarve ..	1033
1.6 Männänvarsiavoimat	1034

2. Ilman suhteellinen kosteus 1035

2.1 Veden erotus.....	1035
2.2 Ilman suhteellinen kosteus.....	1036

16. Muovit ja kumit.....1039

Muovit..... 1040

Muovitoimittajien yhteystiedot.....	1040
Profiiliniimitykset.....	1040
Rakennemuovien saatavat koot.....	1041
Polyeteeni (PE)	1041
Polypropeeni (PP).....	1041
Polyvinyylikloridi (PVC).....	1041
Polystyreeni (PS)	1041
Polyamidi (PA)	1042
Polyasetaali (POM).....	1042
Polymetyylimetakrylaatti, akryyli (PMMA).....	1043

Tämän dokumentin tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, valokuvaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvain (405/61, muut. 898/80) mukaisesti.

Tämä dokumentti on rajoitettu näyte tekijänoikeuden alaisesta materiaalista. Tämän dokumentin kohtuuton tai pitkäaikainen käyttö, muokkaaminen, kopiointi, jäljentäminen sekä jakaminen kaikissa muodoissa on kielletty ilman Genesis-Kirjat Oy:n lupaa.

Polytetrafluorieteeni, teflon (PTFE).....	1043	4.2 Oikosulkumuotoireiden lisäkaavoja.....	1080
Polyvinyylideenifluoridi (PVDF)	1044	4.3 Tasasähkökoneiden lisälaskenta- kaavoja	1081
Polyeteenitereftalaatti, (PET)	1044	4.4 Tahtikoneet.....	1082
Polykarbonaatti (PC)	1044	5. Muuntaja	1083
Polyfenyleenioksidi (PPO)	1044	5.1 Peruslaskentakaavoja.....	1083
Eteeniklooritrifluorieteeni (ECTFE)..	1045	5.2 Tyhjäkäyntimittaus.....	1083
Polysulfoni (PSU).....	1045	5.3 Oikosulkumittaus.....	1083
Polyeetterisulfoni (PES)	1045	6. Tasasuuntaus ja tehollisarvo.....	1084
Polyuretaani (PUR).....	1045	7. Sähkömoottorikäyttöjen mitoitus... 1084	
Fenoli-muovi.....	1045	7.1 Sähkönsyöttöjärjestelmä	1084
Lasikuituvahvistainen polyesteri	1045	7.2 Käytettävä kuorma.....	1084
Muovitaulukoiden teknistä tietoa.....	1046	7.3 Moottorin asennusasento ja jäähdytystapa	1084
Muovien tunnuksia ja merkintöjä	1049	7.4 Sähkömoottorityypin valinta	1085
Muovitaulukot	1050	7.5 Käynnistys- ja käyttölaitteiden valinta	1085
Muovien ominaisuuksia	1058	7.6 Laitteiston käyttöympäristö	1085
Kumit, kumityypit ja -laadut		7.7 Moottorin ja laitteiston kaapelointi ja kytkentälaitteet.....	1085
SFS 3551	1059	7.8 Sähkömoottorin mitoitus	1086
Termien määritelmät	1059	7.9 Kuormitustyyppit	1095
Standardoidut kumityypit.....	1060	7.10 Sähkömoottoreiden käytötavat .	1096
Ei-standardoituja kumityyppejä	1061	7.11 Sähkömoottoreiden asennusasento	1097
Termoplastiset elastomeerit (TPE).....	1062	7.12 Prosessi valurautamoottoreiden nimellisarvoja	1098
Kumilaadut.....	1062	7.13 Moottorikäyttöjen koje- ja kaa- pelointivalintataulukko	1101
Kumityyppien ominaisuudet	1063	7.14 Taajuusmuuttajien nimellisarvo- taulukko	1103
Kumityyppien valinta.....	1064	7.15 Valurautamoottoreiden mitat.....	1106
Kumituotteiden varastointi.....	1066	8. Sähköalan säädökset ja valvonta.....1110	
17. Sähkötekniikka.....1067		9. Sähkölaitteiden direktiivit ja koestus	1112
1. Tasasähköpiirit ja -laitteet	1068	10. Sähkölaitteiden suojausluokat	1113
2. Yksivaiheiset vaihtosähköpiirit ja -lait- teet.....	1071	11. Sähkölaitteiden kotelointiluokat 1114	
2.1 Peruskaavoja	1071	12. Rakennusten yleisimmät sähköasennusjärjestelmät.....	1118
2.2 Vastus vaihtojännitteessä	1071	13. Sähkön laatu ja sen mittaus- taulukko.....	1129
2.3 Käämi vaihtojännitteessä	1071	14. Sähkön laadun koostetaulukko.....	1131
2.4 Kondensaattori vaihtojännitteessä	1072		
2.5 Vastus, käämi ja kondensaattori sarjakytkenässä.....	1072		
2.6 Vastus, käämi ja kondensaattori rinnankytkettynä.....	1073		
2.7 Tehot ja tehokertoimet	1074		
2.8 RCL-piirin sarja- ja rinnakkaisreso- nanssi	1075		
2.9 Vaihtosähkön työ eli sähköenergia	1075		
2.10 Yhteenvedo erilaisista R-, L- ja C -kytkentäyhdistelmistä	1075		
3. Kolmivaiheiset vaihtosähkölaitteet	1078		
4. Sähkömoottoreiden laskenta.....	1079		
4.1 Sähkömoottoreiden yleiskaavoja .	1079		

Tämän dokumentin tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, valokuvaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvalain (405/61, muut. 898/80) mukaisesti.

Tämä dokumentti on rajoitettu näyte tekijänoikeuden alaisesta materiaalista. Tämän dokumentin kohtuuton tai pitkäaikainen käyttö, muokkaaminen, kopiointi, jäljentäminen sekä jakaminen kaikissa muodoissa on kielletty ilman Genesis-Kirjat Oy:n lupaa.

18. Materiaalien valinta- taulukoita..... 1133

1. Materiaalien saatavuus ja hinnat 1134
2. Metallimateriaalien toimittajien yhteystiedot 1135
3. Metallimateriaalien saatavuus 1136
4. Materiaalien varastokokoja 1139

19. Materiaali ym. taulukoita 1203

1. Valuraudat 1204
2. Muokatut teräkset 1211
3. Kuparit 1235
4. Alumiinit 1248
5. Ovako Bar Imatran teräkset 1252
6. Outokumpu 1260
7. Valurautojen ja -terästen vertailu 1266
8. Ruuvien yleisiä materiaaleja 1270
9. Terästen merkintä 1271
10. USA n ja Englannin mittoja 1272

20. Matematiikan symboleja 1277

1. Todennäköisyyslaskenta 1278
2. Geometrian perusteet 1278
3. Operaatiot 1279
4. Logiikka 1280
5. Joukot 1280
6. Lukujoukot ja välit 1281
7. Sekalaiset merkit ja tunnukset 1282
8. Kombinatoriikka 1283
9. Funktiot 1283
10. Eksponentti- ja logaritmfunktiot 1284
11. Trigonometriset ja hyperboliset funktiot sekä niiden käänteisfunktiot. 1285
12. Kompleksiluvut 1286
13. Matriisit 1286
14. Koordinaattijärjestelmät 1287
15. Skalaarit ja vektorit 1287
16. Tensorit 1289
17. Transformaatiot 1289
18. Erikoisfunktiot 1289
- Matemaattisia kirjoitussääntöjä 1291

21. Fysiikan symboleja.....1299

1. SI-järjestelmä 1300
  - 1.1 Perusyksiköt 1300
  - 1.2 SI-yksikköjen etuliitteet 1300

- 1.3 SI-yksiköiden kanssa käytettyjä yksiköitä 1300
- 1.4 Yksiköt, joita voi käyttää toistaiseksi 1301
- 1.5 Eri alojen erikoisyksiköitä 1301
- 1.6 Tietyillä erikoisaloilla käytettävät yksiköt 1301
- 1.7 Poistettuja yksiköitä 1301
- 1.8 Johdannaisyksiköt 1302

2. Fysiikan symboleja..... 1302

1. Avaruus ja aika 1302
2. Jaksolliset ilmiöt 1303
3. Mekaniikka 1303
4. Lämpö 1304
5. Kosteus 1304
6. Sähkö ja magnetismi 1305
7. Sähkömagneettinen säteily 1306
8. Geometrinen optiikka 1307
9. Akustiikka 1307
10. Fysikaalinen kemia 1308
11. Kiinteän olomuodon fysiikka 1309
12. Atomi- ja ydinfysiikka 1310
13. Dimensiottomat parametrit 1311

22. Kirjallisuuslähteet.....1313

1. Matematiikan kirjallisuuslähteet 1314
2. Fysiikan kirjallisuuslähteet 1316
3. Kemian kirjallisuuslähteet 1318
4. Tähtitieteen kirjallisuuslähteet 1319
5. Fysiikan taulukoiden kirjallisuuslähteet 1319

23. Hakemistot.....1321

1. Matematiikan hakemisto 1322
2. Fysiikan hakemisto 1331
3. Fysiikan taulukoiden hakemisto 1339

24. Erilaisia taulukoita.....1347

1. 2D/3D:n käyttö piirustuksissa 1348
2. Kaloritaulukko 1356
3. Harjoitustehtäviä 2D-projektioista 1360
4. Piirä 2D-piirustukset 3D-malleista ... 1363

Tämän dokumentin tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, valokuvaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvalain (405/61, muut. 898/80) mukaisesti.